

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשצח

ערב שבת קודש
פרשת וירא
י"ט במרחשוון ה'תש"ע



יוצא לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

העניינים שלומדים מתורתו של בעל יום-ההולדת, ילמדו גם קונטרס 'החלצו', שעל-ידי זה יתוסף באהבת-ישראל ואחדות-ישראל, כמבואר בארוכה בקונטרס זה.
הפטרה: "ואשה אחת... ותישא את בנה ותצא" (מלכים-ב ד, א-לז)°.

(9) ספר-המנהגים עמ' 32. לוח כולל-חב"ד.

בית תורה, תפילה וגמילות-חסדים. ומובן שעל-פי הציווי "ואהבת לרעך כמוך", יש להשתדל להשפיע על יהודים נוספים שגם הם יעשו כן, ועוד ועיקר - שפעולות אלה ייעשו ברבים°. וכדאי ונכון שבין

(8) "ובפרט על-פי מה שכתב בעל יום-ההולדת בקונטרס 'החלצו' (ספר המאמרים תרנ"ט עמ' סא), ש'ההסכם אשר עושים שניים או רבים, יש לזה חיזוק הרבה יותר מההסכם שעושה בפני עצמו" (שם).

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

הלכות ומנהגי חב"ד

ערב-שבת קודש

נתינת הצדקה לכבוד יום ההולדת דכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב, החל בשבת - "עבור מוסדותיו המתנהלים ברוחו"¹, יש לקיימה היום² (זאת כמוכן מלבד העניין הכללי דנתינה בערב-שבת גם בשביל יום השבת)³.

שבת קודש פרשת וירא

כ' במרחשוון

יום-הולדת את כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, בשנת כתר"א⁴.

יום סגולה, שבו המזלו גובר של הנשיא פועל התגברות בעבודתם של חסידים ושל כלל-ישראל,

(1) ע"פ השיחה דלהלן הערה 7.

(2) ע"פ האמור בא"ק כרך יד עמ' שכד בקשר ליארצייט.

(3) לקוטי-שיחות כרך כח עמ' 315 ס"ג.

(4) ראה דבר הולדתו ובריית-המילה שלו, ברשימות מדברי ימי חייו שנדפסו בראש קונטרס 'חנך לנער' וב'ספר התולדות - אדמו"ר מוהרש"ב, הוצאת קה"ת, כפר-חב"ד תשל"ו, פרק א. 'להעיר, שהקביעות דכ"ק מרחשוון היא לעולם באותו יום שבו חל ראש-השנה [והוא "יום החמישים" מראש-השנה, שמורה על שער הנו"ן, בחינת הכתר (השייך לכ"ק מרחשוון)]. ובשנה זו שיום-טוב של ראש-השנה חל בשבת, וכ"ק מרחשוון חל בשבת - קורין בשבת כ"ק מרחשוון הקריאה דשני הימים הראש-השנה: 'וה' פקד את שרה גו" - לידת יצחק (לאחרי המילה דאברהם והגילוי ד"וירא אליו ה"'), ומילתו לשמונה ימים (הראשון שנימול לשמונה), וכן 'ויהי אחר הדברים האלה גו" - עקידת יצחק, ענין הביטול והמסירת-נפש, ועד להסיום ד"מבעה" ראשי-תיבות "מלך על כל הארץ" (סה"ש תש"נ ח"א עמ' 118 הערה 89).

ועל-ידם - בכל העולם כולו⁵.

מהוראות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו:

ביום זה⁶ צריך כל אחד ואחד לקבל החלטות טובות להוסיף בהפצת המעיינות חוצה, לכל לראש - בנוגע לעצמו... ועוד ועיקר - הפצת התורה והמצוות והפצת היהדות בכללותה, חדורים בפנימיות התורה שנתבארה בתורת חסידות חב"ד, ועד להפצת אור הקדושה בכל העולם כולו, גם בנוגע למצוות שנצטוו בני-נח.

ב'שנת הבניין' הציג הרבי⁷, שביום זה (ומה טוב - גם בימים שלפניו ושלאחריו) ישתדל כל אחד ואחד הנמצא בכל עיר ועיר שבה קיימת ישיבת תומכי-תמימים וסניפיה, ועל-אחת-כמה-וכמה בארצנו הקדושה ת"ו, להיכנס לבניין הישיבה, ולעשות שם פעולות טובות בכל שלושת הקווים דתורה, עבודה וגמילות-חסדים: להתפלל (או לומר מזמור תהילים, כולל ובמיוחד - המזמור המתאים למספר שנותיו של אדמו"ר מוהרש"ב [השנה - מזמור ק"נ]), ללמוד מתורתו, ולתת צדקה עבור מוסדותיו, המתנהלים ברוחו כו'.

בעיר שאין בה ישיבה זו - יעשו זאת בתוך בניין שתפקידו מעין הישיבה, כגון בית-חב"ד,

(5) ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 70.

(6) מוגה - 'התועודות' תשמ"ז ח"א עמ' 496, ובסגנון אחר בספר-השיחות תשמ"ז ח"א עמ' 69.

(7) מוגה - ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 56 (התועודות) 'ח"א עמ' 337). וצ"ב אם כל האמור הוא הוראה גם לכל שנה ושנה.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ט במרחשוון ה'תש"ע - כ"ו במרחשוון ה'תש"ע

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ט במרחשוון	הלכות פסולי המוקדשין פרק ה-ז.	הלי שופר וסוכה ולולב פרק ד.	מל"ט קכ.
ש"ק	כ' במרחשוון	פרק ח-י.	ה.	מל"ט קלא.
א'	כ"א במרחשוון	פרק יא-יג.	פרק ו.	מל"ט קל. קכט.
ב'	כ"ב במרחשוון	פרק יד-טז.	פרק ז.	מ"ע צא.
ג'	כ"ג במרחשוון	פרק יז-יט.	פרק ח.	מ"ע צ.
ד'	כ"ד במרחשוון	הלכות עבודת יום הכפורים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	הלי שקלים.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע מט.
ה'	כ"ה במרחשוון	פרק ד-ה. הלכות מעילה.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ב.	מ"ע מט. קיח.
ו'	כ"ו במרחשוון	פרק ב-ד.	פרק ג.	מל"ט קיג.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחה החמה	זמן ק"ש	צות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	72 ד'	120 ד' לפני הזריחה							
ו', י"ט במרחשוון	4.48	4.01	5.09	6.07	8.41	11.24	11.54	4.46.7	5.12
ש"ק, כ' במרחשוון	4.48	4.01	5.10	6.08	8.41	11.24	11.54	4.45.9	5.11
א', כ"א במרחשוון	4.49	4.02	5.11	6.09	8.42	11.24	11.54	4.45.2	5.11
ב', כ"ב במרחשוון	4.50	4.03	5.12	6.09	8.42	11.24	11.54	4.44.5	5.10
ג', כ"ג במרחשוון	4.51	4.03	5.12	6.10	8.43	11.24	11.54	4.43.8	5.09
ד', כ"ד במרחשוון	4.51	4.04	5.13	6.11	8.43	11.25	11.55	4.43.1	5.09
ה', כ"ה במרחשוון	4.52	4.05	5.14	6.12	8.44	11.25	11.55	4.42.5	5.08
ו', כ"ו במרחשוון	4.53	4.06	5.15	6.13	8.44	11.25	11.55	4.41.9	5.07

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדח"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדח"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
וירא	4:10	5:23	4:24	5:24	4:14	5:23	4:28	5:26
חיי-שרה	4:05	5:19	4:20	5:20	4:09	5:18	4:24	5:22

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מזל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

תומכי תמימים נותנת כוחות עד ביאת משיח

בתומכי-תמימים לא נשתנה ולא נחלש דבר, כל הכוחות ממשיכים רבותינו נשיאינו להשפיע גם בהווה, ואם נראית חלישות, הרי הוא "מכם" • הניצחון במלחמת בית דוד ברור ומובטח, אולם לשם כך יש להתנתק מרצונות הגוף והעולם • החינוך בישיבות ומוסדות חב"ד הוא "קו האמצעי" שעל-ידו מאחדים את כל השיטות • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, לרגל כ' במרחשוון

שבלימוד התורה (כמו שכתב רבינו יונה³) - כמו כן צריך להיות לימוד פנימיות התורה באופן שיחודר ויימשך ויתאחד עם לימוד נגלה דתורה, והיינו, שלימוד פנימיות התורה אינו עניין בפני עצמו, עניין וחלק נוסף בתורה, אלא לימוד פנימיות התורה נוגע גם ללימוד נגלה דתורה, שעל-ידי זה נעשה גם לימוד נגלה דתורה מתוך חיות יתירה ("מיט אן אַנדער לעבעדיקייט און מיט אן אַנדער חיות")⁴.

ב. וזהו ענינה של ישיבת תומכי תמימים: עד אז היה הסדר שבישיבות למדו נגלה דתורה, ואילו לימוד פנימיות התורה היה עניין בפני עצמו, ללא קשר ללימוד נגלה דתורה, לימוד הישיבות. וחידושה של ישיבת תומכי תמימים - כשהגיע הזמן לכך, שהרי "את הכל עשה יפה בעתו"⁵ - שסדר הישיבה הוא שלימוד נגלה דתורה ולימוד

א. כשם שכל עניין שבעולם ישנו תחילה בתורה, כמאמר¹ "אסתכל באורייתא וברא עלמא", הרי גם בתורה גופא ישנו החילוק שבין "תורה אור" ל"אורה", מקור התורה.

ובכללות - הרי זה החילוק שבין נגלה דתורה ופנימיות התורה²:

נגלה דתורה הוא עניין הלכות התורה כפי שהתלבשו בענייני עולם הזה הגשמי. ואילו פנימיות התורה, שבה מדובר אודות אלקות שלמעלה מהעולם, עניין הספירות וכו', וגם כפי שאלקות מלוכש בעולמות - הרי זה שורש ומקור התורה כפי שהוא בתורה גופא.

וכשם שברכת התורה היא באופן ד"ברכו בתורה", היינו, שבלימוד התורה (נגלה דתורה) גופא ניכרת ההשפעה של ברכת התורה, "נותן התורה" לשון הוה, שניכרת החשיבות והחביבות

מעיני כל חי", אף-על-פי-כן נדרש כל יהודי להשקיע את עצמו בלימוד התורה, ועד שהוא משיגה ומבינה בהבנתו שלו, ובינו ובין התורה נעשה "יחוד נפלא כו".

לספר התניא די בארון מעץ לא מלוטש...

גם בעבודה זו - שהוא מסתגר בחדרו ופועל על עצמו כאילו הוא נמצא כעת בהר-סיני - ישנם שני קצוות הפכיים: הוא נמצא בעולם הזה וביחד עם זה הריהו למעלה מן העולם. מצד אחד הוא יושב בחדרו אשר בברוקלין, חדר שמרוהט כולו בשטיחים מקיר לקיר, והארון בחדר מיובא מחו"ל - שהרי אחרת לא נאה לו; הוא מוכרח ארון כזה כדי להניח בו את החומש או התניא - אף-על-פי שלאדמו"ר הזקן לא היה אכפת אם ספר התניא יהיה מונח בארון פשוט, מעץ בלתי מלוטש! ואף-על-פי-כן הוא יושב שם, עוצם את עיניו ואינו רואה את הנעשה מסביבו (גם לא את השטיח מקיר לקיר, והארון המיובא), ומעמיד את עצמו במעמד ומצב כאילו הוא עומד עתה בהר-סיני בשעת מתן תורה.

כך צריכה להיות ההנהגה אצל כל יהודי, ובשני האופנים: מצד אחד יש להתנהג באופן של "ואתהלכה ברחבה", גם בעניינים גשמיים, כמו שכתוב "אוצרך הטוב לנו, תפתח", ובטוב הנראה והנגלה, וביחד עם זה, אין להשקיע בזה את החלב והדם, העונג וההתלהבות שלו.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

(3) הובא בר"ן לנדרים שם.

(4) ראה סה"ש תש"ג ע' 149.

(5) קהלת ג, יא. וראה קה"ר עה"פ.

(1) זח"ב קסא, רע"ב.

(2) ראה גם תו"מ חכ"א ס"ע 225. וש"נ.

הנה הוא עומד ליד הרבי נ"ע

עליו לדעת, שהיום מלאו מאה ועשרים שנה מאז הולדתו של הרבי נ"ע, בעיירה קטנה מעבר לים. וביחד עם זה, בהיותו בברוקלין, ביום המשי בערב, בפרשת חיי-שרה בשנת תשמ"א, דורשים ממנו שיהיה אצלו "הימים האלה נזכרים", ושיביא זאת לידי "ונעשים" - שהדבר יביאו עכשיו לידי מעשה בפועל, כאילו שהדבר קרה עכשיו, ובאופן של "חדשים" ממש.

ובפשטות הכוונה היא: שיתנתק מעצמו ומכל הסובב אותו ושיעמוד במעמד ומצב, שהנה הוא עומד ליד כ"ק אדמו"ר נ"ע.

ישנו הפתגם הידוע של כ"ק אדמו"ר נ"ע, "איך גיי אין הימל און די כתבים לאָן איך אייך" | אני הולך למרומים ואת הכתבים אני משאיר לכס]. הפירוש בזה הוא, שעל-ידי שמתקשרים לספריו ולכתביו של כ"ק אדמו"ר נ"ע - כלומר, לומדים את תורתו - מתקשרים אתו-עצמו.

וזאת דורשים מכל אחד ואחד - שיעמוד במעמד ומצב, שהנה הרבי עומד לידו, על-ידי לימוד מאמר שלו, מאמר לפרשת חיי-שרה או מאמר אחר - אבל מאמר שלו, שבוה ישנו העניין של "אנא נפשי כתבית יהבית".

במאמר זה הכניס כ"ק אדמו"ר נ"ע את נפשו, "נפשי", ואחר-כך כתב זאת, "כתבית", ואחר-כך מסר לנו אותו - "יהבית". הדבר היחיד שנשאר הוא, שיהיה "ובחרת בחיים" - מבקשים מכל אחד ואחד שיעשה משהו בעצמו ויבחר בחיים.

והכוונה בזה בפשטות, לא להסתכל כל הזמן בשעון ולחשוב שהנה כבר חלפה עוד דקה, אלא שישכח מקיומו של השעון וישכח גם מעצמו.

ואף-על-פי שהוא זוכר שכבר עברו מאה ועשרים שנה מאז יום ההולדת, עליו לחוש - על-כל-פנים באותם רגעים או באותן שעות - שזהו דבר חדש ממש.

להסתגר, לעצום את העיניים ולהתבונן

ויהי רצון שכל אחד ואחד לפחות ינסה לפעול בזה, להתנתק מעצמו ומכל הסובב אותו, על כל פנים לכמה רגעים או יותר מזה, ויתבונן במאמר (וכיו"ב) של כ"ק אדמו"ר נ"ע, ובכך שעכשיו הוא חסיד של הרבי וכו', כנ"ל.

...ידוע הפתגם וההוראה של כ"ק אדמו"ר בנגוע ליום הולדת, "שכיום ההולדת על האדם להתבודד,

ולהעלות זכרונותיו ולהתבונן בהם כו". כך כדאי לעשות גם מזמן לזמן, ומה טוב בכל יום ויום (שהרי בכל יום הוא יום-ההולדת של כל אדם, מאחר שבכל יום "נעשה ככריה חדשה"). פעם ביום, או על-כל-פנים פעם בשבוע, יסתגר בחדר ויעצום את עיניו (כדי שייקל עליו) ויפעל על עצמו (על-כל-פנים לכמה רגעים) שירגיש שהוא עומד עתה בהר-סיני בשעת מתן-תורה.

אמנם כאן זה ברוקלין - אך הוא עומד בהר-סיני. הוא אומר פסוק, "קורא" בתורה, והקב"ה קורא כנגדו; הוא אומר מאמר רז"ל, "שונה" בתורה, והקב"ה שונה כנגדו. והוא עושה זאת בכל העוצמה, ואז זה נהיה אצלו "באימה וכיראה ברת וביוע", כשם שהיה בשעת מתן-תורה - הוא מתחיל להזיע בפועל.

ובקשר לטענה, שעבודה זו שייכת ליחיד סגולה - הרי כבר בשעת מתן-תורה נעשה עם-ישראל ל"עם סגולה", ועניין זה פעל על כל יהודי כיחיד, כמדובר כמה פעמים, שלכן נאמרו עשרת הדברות בלשון יחיד, ולאחר מכן נצטוונו ש"בכל יום" יהיו בעיניך "חדשים", כאילו ממש עתה קיבל את התורה.

אין בכך משום סתירה לצורך לנהוג בהנהגה הרגילה: כשמגיע זמן תפילת ערבית - הוא מתפלל במניין, עונה "אמן", עושה את כל ההכנות לקריאת-שמע שעל-המיטה וקורא קריאת-שמע שעל-המיטה.

וכך זה גם בתורה, שאף-על-פי שהיא "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים", ולמעלה מזה, "נעלמה

הזה שהרשעים גוברים בו וכי"ו¹⁵, ולכן נקראת בשם "עץ הדעת טוב ורע"¹⁶, הרי היא מדודה בהגבלות העולם; מה שאין כן פנימיות התורה שנקראת "אילנא דחיי"¹⁷, "עץ החיים"¹⁶, שעל זה נאמר¹⁸ "וחי לעולם" - הרי מצד עצמה היא למעלה מעץ הדעת טוב ורע, אלא שממנה נמשך גם ב"עץ הדעת", ועל ידו גם בענייני העולם, שגם בהם יומשך עניין החיות, וחיים נצחיים.

ומזה מוכן גם בנגוע לחידוש של תומכי תמימים - שלימוד פנימיות התורה יהיה באופן שיומשך גם בנגלה בתורה, ועל ידי זה גם במעשה המצוות, ועל ידי זה גם "בכל דרכיך דעה"¹⁹ - שעניין זה הוא למעלה מהשינויים של זמן ומקום, שכן, מדידות והגבלות הזמן והמקום אין להם שליטה על "אילנא דחיי".

ד. אמנם, ישנם אלו הטועים ואומרים שעניין זה היה לפני ח"י שנה, וכיוון שמאז עברו כמה וכמה שנים, אזי נעשה בזה עניין של שינוי או עניין של חלישות ח"ו.

והמענה לזה - מה שכתוב בירושלמי²⁰ על הפסוק²¹ "כי לא דבר ריק הוא מכם", "ואם הוא ריק, מכם הוא, למה שאין אתם יגיעין בתורה" (כי בתורה אין דבר ריק):

אם אכן ישנם עניינים של חלישות - הרי זה "מכם", מצד המקבלים, ואין להם לתלות את החיסרון בעניין נעלה יותר.

ועוד זאת, שאצל המקבלים גופא - אין זה מצד הפנימיות שלהם. . כי אם מפני שיצרו הרע אנסו, ולפעמים הרי זה באופן ש"תחילתו באונס וסופו כו"... (כלשון הגמרא²²), ומצד זה נעשה אצלו "דבר ריק", ואחר כך מחפש לתלות החיסרון בעניין אחר.

והעצה לזה - כפי שנתגלה בזמנים האחרונים דבר חדש בחכמת הרפואה, וישנו כבר בתורה מכם שנים

(15) ראה תניא פ"ו. פכ"ד.

(16) בראשית ב, ט.

(17) זח"ג קכד, ב (ברע"מ).

(18) שם ג, כב.

(19) משלי ג, ו.

(20) פאה פ"א ה"א.

(21) האוינו לב, מז.

(22) כתובות נא, ב.

פנימיות התורה הם ביחד⁶, "יחדיו יהיו תמים"⁷, והיינו, שבלימוד הנגלה ניכר שהלומד למד תחילה חסידות, ובלמוד החסידות ניכר שהלומד הוא למדן גם בנגלה, שהרי "לא עם הארץ חסיד"⁸. והוא עניין התמימות - שישנם הן החיצוניות והן הפנימיות בשלימותם.

ועל-ידי זה נשלמת גם הפעולה ד"ויטע אשל"⁹ להשיב את הארץ, שהוא עניין גן-עדן. . שלא תהיה כפי שהיא מצד עצמה ש"גן לחוד ועדן לחוד"¹⁰, "ונבה יוצא מעדן להשקות את הגן"¹¹, אלא ימשיכו ב"גן" את ה"עדן" עצמו, שהוא עניין זיו תורתו ועבודתו, שכר מצווה מצווה...

ג. והנה, בה"עשר גליות (ש)גלתה שכינה¹² - שחזורים ונשנים מזמן לזמן ומדור לדור - ישנם גם הגליות שגלתה תומכי תמימים (כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר¹³), עד שנתייסדה ישיבת תומכי תמימים בחצי כדור התחתון, לפני ח"י שנה, בשושן-פורים¹⁴.

ועל-פי האמור לעיל - הרי הכוונה בזה שלא יהיה רק באופן של "תורה אור", אלא באופן ש"ליהודים היתה אורה", לשון מפעיל, היינו, לפעול ולהמשיך "תורה אור" בכל מקום שהשפעתו וידו מגעת.

ובעניין זה אין שליטה למדידות והגבלות הזמן:

מהחילוקים שבין נגלה בתורה לפנימיות התורה - שנגלה בתורה, כיוון שעוסקת בבירור עניני עולם

(6) ראה שיחת שמח"ת תרנ"ט - סה"מ תרנ"ט (הוצאת תנש"א) בהוספות ס"ע רכז. ועוד.

(7) לשון הכתוב - תרומה כו, כד.

(8) אבות פ"ב מ"ה.

(9) וירא כא, לג.

(10) ברכות לז, ב.

(11) בראשית ב, יו"ד.

(12) ר"ה לא, א (לגירסת היל"ש משלי רמז תתקנט).

(13) ראה גם סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 549. תנש"א ח"ב ע' 640

ואילך. תשנ"ב ח"ב ע' 471. וש"נ.

(14) ראה שיחת ט"ו אד"ש, שושן פורים ה"ש"ת (סה"ש קיץ

ה"ש"ת ס"ע 20 ואילך). וראה גם מכתב יו"ד כסלו וחי" טבת

שנה זו (אג"ק חט"ו ע' קלו וע' ריח).

"שב לבד עם עצמך, עצום את עיניך, ותרגיש שאתה נמצא עם הרבי"

קטעים נבחרים מהתוועדות מיוחדת - אור לכ"ף במרחשוון, שנת
הקהל, ה'תשמ"א - שבה עורר הרבי בלשון אישית וישירה להתנהגות
חסידית אמיתית

לצאת מהגלות הפנימית

הניסיון הגדול ביותר בתקופתנו הוא לפעול אצל יהודי שיצא מגלותו הפנימית. וכפי שרואים בפועל עד כמה קשה לפעול עליו, שכאשר הוא יושב כאן, בערב רגיל, לכאורה, והוא חי בניו-יורק, שבה חיים למעלה מתשעה מיליון בני-אדם, וכאן יש לו את עסקיו, והוא מהרהר (מרצונו או שלא מרצונו) כיצד ינהל את העסקים מחר בבוקר - שיזכור בכל-זאת שזהו יום-הולדתו של אדם גדול, שנוולד לפני 120 שנה ובשנת אמירת השיחה מלאו 120 שנה להולדת אדמו"ר הרש"ב, בעיירה קטנה מעבר לים, ודבר זה צריך להשפיע עליו ועל עבודתו בברוקלין!

יודע הוא, כי בעל יום-ההולדת היה אדם גדול, נשיא, נשמה כללית, עם כל העניינים שבזה, אבל אין הוא רואה את הקשר בין כל זה לבין "מעשיך" ו"דרכיך" ביום ה' פרשת חיי-שרה תשמ"א, בברוקלין. אמנם מפני הנימוס והכבוד הוא מגיע ויושב בהתוועדות (הנערכת בקשר ליום ההולדת), אך מי יושב כאן - רק גופו; היכן נמצאת מחשבתו - זאת אי-אפשר לדעת.

אינך אלא חסיד של נשיא דורנו

יחד עם זה שאתה נמצא כרגע בברוקלין ואשר כאן גם עסקיך - הרי באותן דקות (או שעות) שבהן אתה נמצא במקום קדוש, מקום שבו למד והתפלל כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ושבו בירך יהודים, קיבל את בקשותיהם, הצטער בצערם של ישראל והשתתף בשמחתם של ישראל שנמצאים בכל קצווי תבל - עליך לפעול על עצמך, שכרגעים הללו תהיה בבחינת "תורתו אומנתו" - כעת אתה חסיד של הרבי נשיא דורנו, שהוא ממלא מקומו של בעל יום-ההולדת, ובתור חסיד עליך להיות בטל ונטול מציאות משל עצמך!

ודורות לפני זה:

מהטיפולים החדשים - להסביר לחולה-רוח רחמנא-ליצלן את הסיבה שהביאה אותו למעמד ומצב הנקרא כאן: "נערוועז", או "מענטעלי סיק", או "עמאָשינעלי דיסטערבד" ²³ (עצבני, חולה רוח, מעורער ברגשותיו), ועל ידי זה יתפא - שיראה שכיכולתו לצאת מזה, כיוון שידוע באיזו דרך נדבק הדבר אליו.

וזהו הפתגם ²⁴ המובא בתורת החסידות ובספרים שלפני התגלות תורת החסידות: ידעת המחלה חצי תרופה.

לשנות ולהחליף וכיוצא בזה) - "מכם הוא", היינו, שהחיסרון הוא באומר ("אין דעם זאָגער"), במקבל התורה.

ובמכל שכן וקל וחומר כאשר מדובר בנוגע למקום שבו לומדים פנימיות התורה, "אילנא דחיי", וגם לימוד נגלה דתורה, אילנא דטוב ורע, הוא באופן שקשור עם "אילנא דחיי", כנ"ל.

ה. המורם מכל האמור:

כיוון שנמצאים כאן אחדים מהתלמידים שלפני ח"י שנים יסר כ"ק מו"ח אדמו"ר עימהם את ישיבת

בתורת החסידות עצמה יש שיטות מצד קו החסד,
ויש שיטות מצד קו הגבורה; אבל יש אופן העבודה
של שיטת חב"ד, שהיא בקו האמצעי

תומכי תמימים בארצות-הברית ועל ידה בכל חצי כדור התחתון, אשר, בשעה של יסוד דבר חדש עומדים בהתרוממות ובהתעוררות - צריך לידע שעניין זה עומד בתקפו, ו"בכל יום יהיו בעיניך חדשים" ²⁷ ממש כיום היווסדם וכיום היבראם.

ואם ישנה איזו חלישות - הרי זה רק אצל אלו שצריכים לקבל זאת, וכיוון שידועים שהחלישות היא אצלם, הרי בידם תלוי הדבר לתקן זאת.

ואלו שמתהלכים ושוקטים ואינם עושים מאומה, ורק אומרים שפלוני אשם - הרי רואים מהי התוצאה מזה; הן אמת ש"שב ואל תעשה עדיף" ²⁸, כיוון שיכולים לישון רגועים יותר ("מקען שלאָפן רואיקער") [.] - אבל לא זוהי התכלית;

התכלית היא - להיות יהודי חי ("א לעבעדיקער איד"), ער, תמים ושלם בכל אבריו ובכל גידיו ²⁹, וכאמור, שעניין התמימות הוא באופן שהחיצוניות והפנימיות, נגלה וחסידות, הם ביחד, ועבודתו היא באופן שניכר אצלו "פחד היהודים", ועד שזה פועל שגם "עמי הארץ מתייהדים", ועל-ידי זה "ליהודים

והיינו, שיש להסביר לאדם שסיבת חולאת-הרוח הנ"ל היא - לפי שאינו מכווין לכוונה העליונה ש"היא חכמתכם ובינתכם" ²⁵, ולכן הוא "מענטעלי סיק", וכאמור, ש"אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות" ²⁶.

והחידוש של תורת החסידות - שמסבירים לאדם לא רק את הסיבה שבגללה נעשה חולה, אלא יתירה מזה, שמצד עצמו אינו שייך לזה כלל, ועניין זה כשלעצמו הוא חצי תרופה.

ובנדרון דידן - העצה היא לידע דברי הירושלמי הנ"ל, שבעניינים של תורה בכלל הנה "לא דבר ריק הוא", "ואם ריק הוא" [שהרי לא מכחישים את המציאות שמתהלכים אנשים וצועקים: כאן יש חלישות, ושם יש עניין שלא נשלם (ניט דערטאָן)], עניין זה אינו כדבעי, ועניין זה צריך

23 כ"ק אדמו"ר הפסיק ואמר: אם נמצא כאן מישהו שידוע אנגלית יותר טוב - יוכל למצוא עוד כו"כ לשונות... אבל תוכנם אחד הוא.

24 ראה סה"ש קיץ ה'תש"ר ריש ע' 149. תש"ג ע' 18. וראה גם אג"ק ח"ד ע' רפד. תו"מ ח"ז ס"ע 142. וש"נ.

25 ואתחנן ד, ו.

26 סוטה ג, א.

27 פרש"י שמות יט, א. עקב יא, ג. תבוא כו, טז.

28 עירובין ק, סע"א.

29 ראה לקו"ת נצבים מה, ג. ובכ"מ.

היתה אורה", לשון מפעיל, היינו, שלא זו בלבד שנעשה אור במקום זה, אלא שמפעיל זאת בכל מקום שיכולה ההשפעה להגיע בכוחם של רבותינו נשיאינו מייסדי ישיבת תומכי תמימים.

והמורם מכל האמור:

ישיבת תומכי תמימים נוסדה על-ידי הרביים הנשיאים, ו"בתר רישא גופא אזיל"³⁰, היינו, שהקשר הוא למעליותא, ולא להיפך ח"ו.

ובמילא, מעצמו מובן שישנם בתקפם כל הכוחות שהרביים הנשיאים השפיעו, וממשיכים להשפיע גם עתה, בישיבות תומכי תמימים בכל מקום שהם, ובפרט בחידוש שהיתוסף לפני ח"י שנים בהתייחסות ישיבת תומכי תמימים בחצי כדור התחתון.

אלא שצריכים אנו לשאוב - כפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר³¹ אודות דברי הצמח-צדק על המאמר של אדמו"ר הזקן שהיה זה על דרך דברי הגמרא³² "שמשים היו שואבין כו" - שיכולים לילך ולשאוב, "שעפן און שעפן"... עד ביאת משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

כ"ק אדמו"ר נתן משקה בידו הקדושה לתלמידים הנ"ל לומר לחיים, והורה שירקרו יחד, וכדי להשלים מנין - יצטרפו אליהם גם מהנהגה והתלמידים שעיימהם נוסדה ישיבת תומכי תמימים בראשונה, לפני ששים שנה, וכ"ק אדמו"ר בעצמו עמד מלוא קומתו ורקד על מקומו.

* * *

1. ידועה השיחה שאמר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע³³, מייסד ישיבת תומכי תמימים הראשונה, וכ"ק מו"ח אדמו"ר חזר עליה ופרסמה³⁴, על יסוד מאמר רז"ל³⁵ "כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו".

ונקודת הדברים - שכיוון שנמצאים עתה בדור

דעקבתא דמשיחא, שאז ישנם אלו "אשר חרפו אויבך ה' אשר חרפו עקבות משיחך"³⁶, אזי נוגע העניין של "מלחמת בית דוד".

ואלו שצריכים לצאת "למלחמת בית דוד" הם תלמידי תומכי תמימים - שהרי במלחמה צריכים לא רק את המפקדים העומדים "בראש העם"³⁷, אלא צריכים גם את אלו שהם "כל יוצא צבא בישראל"³⁸, וכמבואר בהמשך המאמרים דיום ההילולא, באתי לגני³⁹, בנוגע לסדר הצבא, שאף-על-פי שהשכר ותפארת הניצחון ניתן לשרים העומדים בראש החיל, מכל מקום, אלו שפועלים את הניצחון בפועל - הם אנשי החיל, אנשי הצבא שעומדים על משמרתם במלחמת תנופה, ופשיטא - במלחמת מגן.

ולכן צריך להיות אצלם עניין "כותב גט כריתות לאשתו" - שקאי בכללות על עניני העולם, ובפרטיות יותר על עניני הגוף, שהרי הנשמה והגוף נמשלו לאיש ואשה⁴⁰, והיינו, שמלבד הרצון הפנימי והנקודה הפנימית של מילוי הרצון העליון, מנותק הוא ("ער איז אָפּגעשניטן") מכל שאר העניינים.

כאשר תלמיד נכנס לישיבת תומכי תמימים, עליו לפטור את עצמו ("יזך אָפּזאַגן") מכל העניינים הגשמיים, מחשבות אודות מסחר, אודות "תכלית", ואפילו לא המחשבה למצוא חן בעיני ההנהלה, המשפיע או ראש-הישיבה; מה שנוגע לו הוא - להקשיב ולציית לדבריהם, כפי שמבאר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בשיחה הידועה⁴¹ בעניין אור המשפיע ואור המקבל, ועל-ידי זה עומד הוא במעמד ומצב ד"שויתי ודוממתי"⁴², כמו דומם, כך שיש רק הוא ועצמות (כדברי הרבי בשיחה), ובאופן כזה עוסק בכל ענייניו. ואז ישנה ההבטחה שמנצחים ב"מלחמת בית דוד".

(36) תהלים פט, נב.

(37) רמב"ם הל' מלכים פ"ז ה"ד.

(38) במדבר א, ג. ועוד.

(39) תשי" פ"יא (סה"מ תשי" ע' 132).

(40) ראה זח"א עח, ס"ב ואילך (בס"ת). קכב, ס"ב ואילך (במהנ"ע). קפא, ב. סה"מ רנ"ג ע' רלה. ו"ש.

(41) נדפסה בקונטרס ער"ח תמוז תש"ב (לקו"ח ח"ד תשפז, ב ואילך. וראה"ז בסה"ש תש"ב ס"ע 141 ואילך).

(42) תהלים קלא, ב.

מדוע אפוא, היה על רש"י להקדים ולציין זאת כבר עתה, ואף להביא לכך אסמכתאות ממקורות רחוקים ושונים בתורה?

ההסבר: המילים "ויגש אברהם" לכאורה מיותרות, שהרי כבר קודם לכן נאמר, "ואברהם עודנו עומד לפני ה'!"! לכן מפרש רש"י, ש"ויגש אברהם" כאן משמעותו שונה מכלל מקום, והכוונה היא להגשה נפשית - אברהם "נכנס" מלכתחילה למצב נפשי של מוכנות למלחמה, לפיוס ולתפילה. כלומר, לא שתחילה ביקש לדבר קשות ורק לאחר מכן שינה את גישתו ועבר לפיוס ולתפילה.

מניין לרש"י כי אמנם מלכתחילה "נכנס אברהם" לשלושה אלה? לכן הוא נזקק להוכחות שכבר מצאנו בתורה "הגשה" למלחמה, לפיוס ולתפילה.

(לקוטי-שיחות כרך י, עמ' 55)

ואנוכי עפר ואפר (יח,כז)

מפרש המגיד ממזריטש:

האפר הוא מהותו ועצמותו של העץ הנשרף. שהרי העץ כולל ארבעה יסודות - אש, רוח, מים ועפר. בשריפתו מתכלים שלושת היסודות אש, מים ורוח, ונותר רק היסוד הרביעי - העפר (כי העפר יורד למטה ואין האש שולטת בו) שהוא האפר.

העפר הוא היותר חומרי מבין כל ארבעת היסודות, ויש בו אורך ורוחב ועובי. נמצא אפוא כי עיקר מהות ומציאות העץ, באורך ורוחב ועובי, הוא מיסוד העפר שבו (אשר בו כלולים גם האש, המים והרוח).

זהו שאמר אברהם על עצמו "ואנוכי עפר ואפר".

אף שהאפר הוא מהותו ועצמותו של העץ השרוף, מכל-מקום אין לו דמיון וערך אל מהות העץ, בטרם נשרף - לא בכמות ולא באיכות. הוא הדין לגבי מידת החסד והאהבה שהאירה ונתלבשה באברהם, שהיה כידוע 'מרכבה' לחסד העליון שבעולם ה'אצילות' - אף שהיא היא מידת האהבה והחסד שב'אצילות', מכל-מקום אין ערך ודמיון בינה לבין מהות האור והאהבה שב'אצילות' ממש.

(תניא דף קכא-קכב)

וה'פקד את שרה כאשר אמר, ויעש ה' לשרה כאשר דיבר (כא,א)

למה כפל הכתוב: גם לשון 'פקידה' וגם לשון 'עשייה' ומדוע הקדים 'פקידה' ל'עשייה'?

הלשון "פקד" - רומז להמשכה רוחנית בעולמות העליונים; הלשון "עשה" - רומז להמשכה בעולם העשייה הגשמי.

כדי שתמשך לידת נשמתו של יצחק למטה, היתה קודם ההמשכה למעלה - 'וה'פקד את שרה', ורק לאחר מכן היתה ההמשכה למטה בפועל - 'ויעש ה' לשרה כאשר דיבר'.

(ביאורי הוזהר לצמח-צדק כרך א, עמ' נט)

צחוק עשה לי אלוקים, כל השומע יצחק לי (כא,א)

"צחוק" רומז לבחינת תענוג העליון שיתגלה לצדיקים לעתיד לבוא, כדכתיב (תהילים קד), "לוותן זה יצרת לשחק בו". זו הסיבה שהשם "יצחק" הוא בלשון עתיד, כי גילוי זה יהיה רק לעתיד-לבוא.

תענוג זה נמשך על-ידי ההעלם וההסתר של שם אלוקים (המעלים ומסתיר על שם הוי"), דהיינו, על-ידי זה שמבטלים את ההסתר והופכים את החושך לאור ואת היש לאין. דבר זה מעורר תענוג למעלה, מאחר שיש בו משום חידוש, שהנברא, שהוא 'יש' ו'דבר', מבטל את עצמו. אולם גילוי התענוג הזה יהיה רק לעתיד-לבוא.

(תורה-אור דף יז, עמ' ב)

פרשת וירא

וירא אליו ה' (יחא)

וירא אליו: לבקר את החולה... יום שלישי למיתו היה, ובא הקב"ה ושאל בשלמו (רש"י)

הקשו המפרשים, מדוע לא ריפא אברהם את עצמו באבן טובה שהיתה תלויה בצווארו. ויש לומר, שמכיוון שמצווה צריכים לקיים בדרך הטבע דווקא, ובכלל זה ההכנות למצווה ותוצאותיה (וזאת, כדי שגם טבע העולם יתברר ויזדכך), לכן סירב אברהם לרפא את עצמו באופן על-טבעי. אך לפי זה יש לשאול, איך שלח הקב"ה את המלאך רפאל לרפאו, רפואה ניסית? ויש לומר, שהנה גם רפואה טבעית באה מהמלאך רפאל, הממונה על הרפואה, אלא שהרפואה משתלשלת בריבוי השתלשלות עד שהיא מתלבשת בלבוש טבעי, ואצל אברהם האיר בגלוי שורש הרפואה - הוא ראה את המלאך רפאל.

(ליקוטי שיחות כרך ה, עמ' 77)

לעשות צדקה ומשפט (יהיט)

כשה' יתברך משפיע ליהודי פרנסה בהצלחה ובשפע רב, עליו לדון ולשפוט את עצמו - מדוע דווקא אי מגיע שפע כל טוב ולזולת לא? "משפט" זה מעורר אותו לתת "צדקה" בעין טובה וביד רחבה.

(ספר המאמרים אידיש, עמ' 205)

ארדה נא ואראה (יחבא)

ארדה נא... לסוף מעשיהם (רש"י)

אנשי סדום חטאו במעשיהם הרעים, אבל הקב"ה לא הסתפק בראיית המעשים כשהם לעצמם, אלא גם הסתכל ל"סוף מעשיהם" - האם יתחרטו ויחזרו בתשובה על מעשיהם הרעים, או שהם עתידים להישאר ברשעתם.

(ספר המאמרים תש"ג עמ' 88)

ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע (יחכג)

ויגש אברהם: מצינו הגשה למלחמה - ויגש יואב וגו', הגשה לפיוס - ויגש אליו יהודה, והגשה לתפילה - ויגש אליהו הנביא, ולכל אלה נכנס אברהם - לדבר קשות ולפיוס ולתפילה (רש"י)

יש לדקדק בזה:

(א) מה הקושי בתיבת "ויגש", שרש"י זקוק לפרשה? (ב) העובדה שאברהם נכנס לשלושה דברים אלו מפורשת ממילא בהמשך הכתובים (לדבר קשות - "האף תספה צדיק עם רשע", לפיוס - "חלילה לך מעשות כדבר הזה", "חולין הוא לך", לתפילה - "הנה נא הואלתי לדבר גו' ואנוכי עפר ואפר אולי יחסרון גו'"),

ז. והנה, סדר הדברים במלחמה כפשוטה הוא, שאף ש"כותב גט כריתות לאשתו", וכדי שיהיה כדבעי צריך לעשות זאת בלבב שלם, ועל-ידי זה תהיה היציאה למלחמה באופן ש"אל ירך לבבכם"⁴³ - הרי זה רק לפי שעה, למשך זמן המלחמה, אבל בשוכו מהמלחמה בשלום, היה חוזר לאשתו, ולא עוד אלא שלאחרי הפירוד היתה האהבה גדולה יותר.

וכן הוא גם בנמשל - ביציאה ל"מלחמת בית דוד" נגד אלו "אשר חרפו עקבות משיחך". ובקהדמה - ש"משל" שבתורה אינו בדרך מקרה, אלא כמבואר בתניא⁴⁴ בנוגע לעשר כוחות הנפש שהם "כנגד עשר ספירות עליונות", כיוון ש"נשתלשלו מהן" [י.].

ומזה מובן שכשם שבמלחמה כפשוטה הנה לאחרי המלחמה חוזר האיש לאשתו, ולאחרי הפירוד גדולה האהבה יותר - כן הוא גם ביציאה ל"מלחמת בית דוד" ברור דעקבתא דמשיחא, שאף-על-פי שלפי שעה "כותב גט כריתות לאשתו", לענייני עולם הזה וענייני הגוף, מכל מקום, מובטח הוא מהקב"ה שינצח במלחמה ויחזור בשלום, ואז תגדל האהבה דאיש ואשה שלא בערך יותר, כדלקמן.

ח. ויובן על-פי מה שכתוב בנוגע להתחלת נס פורים - "ותלקח אסתר אל המלך אחשורוש גו' בחדרש העשירי הוא חודש טבת"⁴⁵, ואיתא בגמרא⁴⁶ "ירח שהגוף נהנה מן הגוף"⁴⁷:

בין הפירושים שבמגילה ישנו גם פירוש המדרש⁴⁸ ש"המלך אחשורוש" קאי על "מלכו של עולם" ש"אחרית וראשית שלו". ולאלו שצריכים ראייה גם מנגלה תדורה - הרי פירוש זה הביאו גם הרמ"א בפירושו מחיר יין⁴⁹.

ועל זה נאמר ש"הגוף נהנה מן הגוף", היינו,

שהגוף שלמעלה, עצמות ומהות, נהנה מהגוף של יהודי, שזהו העצמות ומהות של יהודי, ובאופן שב' הפירושים (הגוף שלמעלה והגוף שלמטה) הם כולא חד, כי, כוננת העצמות (גוף שלמעלה) היא בעבודתו של יהודי בעשייה בפועל בקיום מצוות מעשיות, כולל גם המצוות דחובת המוח והלב, על-ידי הגוף⁵⁰ (שלוה שייך כל אחד ואחד מישראל),

- ועוד זאת, שגם המצוות דחובת המוח והלב, צריך להיות קיומם באופן ד"חוקה חקקתי גזירה גזרתי אין לך רשות להרהר אחריה", שזהו עניין הדומם - גוף - שבמוח ובלב -

כפי שמבאר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בשיחה הידועה⁵¹ שכל המצוות מתייחסים אל העצמות, ועל-ידם לוקחים העצמות⁵².

ועניין זה יהיה בגילוי לעתיד לבוא, שאז יהיה "הגוף נהנה מן הגוף", ועד שגם הנשמה תקבל חיותה מהגוף של איש הישראלי⁵³.

וההכנה לזה היא על-ידי העבודה דקיום המצוות באופן של מסירת-נפש. . . כמבואר בחסידות⁴⁴ דיוק הלשון "מסירת נפש", ולא "מסירת הגוף", שהוא עניין מסירת הרצון, היינו, שמבטל לגמרי את רצונו, ולא באופן שאין לו רצון, אלא שהרצון שלו נעשה רצון הבורא, כך, שברוך ממילא יהיו כל עשיותיו בפועל כדבעי, אף-על-פי שמצד כוחות עצמו הרי הוא בציור ד"לא ידע", שאין לו שום ידיעה והרגש, ואדרבה: "בהמות - הייתי עמך"⁵⁵, כמבואר בתניא⁵⁶.

ועל-פי זה מובן שכאשר מסיימים את מלחמת בית דוד (לאחרי ההקדמה ד"כותב גט כריתות לאשתו") מתוך ניצחון גמור ומוחלט - אזי חוזרת ונעשית ההתאחדות דאיש ואשה (הקב"ה וכנסת ישראל)

50 ראה סה"מ קונטרסים ח"ב רצ, ב ואילך. סה"מ ה'ש"ת ס"ע 112 ואילך.

51 שיחת שמח"ת עדר"ת (סה"ש תורת שלום ס"ע 190 ואילך).

52 ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 384.

53 ראה ד"ה לכל תכלה תרנ"ט (סה"מ תרנ"ט ע' צו ואילך). תו"מ סה"מ ניסן ע' קסח. וש"נ.

54 ראה תרא"א מקץ לו, ב. לקר"ת שלח מה, ס"ד. ובכ"מ.

55 תהלים עג, כב.

56 פ"ח.

43 פ' שופטים כ, ג. וראה גם רמב"ם שם ה'ט"ו.

44 רפ"ג.

45 אסתר ב, טז ובפרש"י.

46 מגילה יג, א.

47 ראה גם מכתב כ"ח טבת שנה זו (אג"ק חט"ז ע' רמב).

48 הובא במאור"א, א, קפב.

49 עה"פ אסתר א, יב-יג, מרקאנטי ויצא כט, יו"ד (באגדה אמרו").

בתוספת חיבה ואהבה, ובאופן שישנם ב' המעלות ד"אחותי רעייתי"⁵⁷, כמבואר בלקוטי תורה⁵⁸ ובדרושי רכותינו נשיאינו שלאחרי זה⁵⁹, שיש מעלה באהבה ד"אחותי" ויש מעלה באהבה ד"רעייתי", וב' המעלות ישנם בעבודתם של ישראל.

ועל-ידי זה יומשך גם בעולם באופן נעלה יותר מימי קדם כאשר "עולם על מילואו נברא"⁶⁰ - שהרי לאחר גמר הברירות היתה המשכת הקו באופן שגם בתחתיתו יהיה דבוק בעיגול הגדול⁶¹, שעל-ידי זה יהיה גילוי אלקות בכל מקום בשווה, ללא חילוק מעלה ומטה ("אויס מעלה און אויס מטה") [ל.].

ט. המורם מכל האמור:

תלמידי תומכי תמימים מראשית ההתייחסות עד סוף הימים - הם אלו שישלימו את מלחמת בית דוד מתוך ניצחון גמור.

עליהם לדעת שמלחמה זו אינה אלא כמו "קניגא" שעושים המלכים⁶², שהרי יודעים בפשיטות שיהיה הניצחון במלחמה, אלא שעלה ברצונו יתברך להיות נחת רוח לפניו יתברך שיהיה נראה למראית עין כאילו יש ספק בדבר, אבל האמת היא שדבר ברור הוא שיהיה הניצחון, ובשמחה ובטוב לבב.

ועד שפועלים קיום היעוד⁶³ "כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם" - "אותי" דייקא, כמבואר בחסידות⁶⁴ ש"אותי" הוא למעלה משם הוי', "אני הוי' הוא שמי"⁶⁵, שאינו אלא שם בלבד, ואילו "אותי" קאי על עצמותו יתברך, "אנכי", "דלא אתרמיז לא בשום אות ולא בשום קוין"⁶⁶, וממשיכים זאת למטה - להיות לו יתברך דירה בתחתונים.

וכאמור, שכל זה פועלים היוצאים למלחמת בית

דוד, ובפרט בדור "אשר חרפו עקבות משיחך", עד לניצחון הגמור, ו"עבדי דוד מלך עליהם"⁶⁷.

* * *

י. [ל.]. על-פי האמור מובנת גם הסיבה לכך שאפילו בקרושה ישנם כמה שיטות וזרמים, אף-על-פי שהמקור לכולם הוא אחדות פשוטה. ומזה מובן גם שסוף כל סוף צריכים להתאחד כולם יחד [ל.]. אמנם, בכל עניין ישנו "קו האמצעי", ולכן צריכים לילך לכתחילה בקו האמצעי:

מעלת קו האמצעי היא - שכולל את כל הקוין, על דרך נר האמצעי שעליו נאמר⁶⁸ "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות", וסוף כל סוף הנה גם ב' הקוין יתאחדו ויתמזגו ("גיסן זיך צוזאמען") אל קו האמצעי.

אבל קודם ההתאחדות - הנה עניין "אמת לאמתו" הוא רק בקו האמצעי, מה שאין כן שני הקוין, אף שלהיותם קרושה הרי הם אמת, מכל מקום, אינם אמת לאמתו שרק הוא קיים לעד, וכאמור, שסוף כל סוף הולכים ומתמזגים הם אל קו האמצעי. ומה גם שקו אחד אין לו קיום, ואפשר להיות מזה יניקה ח"ו. וכפי שמצינו במדרש⁶⁹ בנוגע למעלתו של יעקב, קו האמצעי, ש"אברהם לא ניצל מכבשן האש אלא בזכות יעקב". צפה הקב"ה שיעקב עתיד לצאת ממנו, אמר כדאי הוא לינצל בזכות יעקב, הדא-הוא-דכתיב⁷⁰ יעקב אשר פדה את אברהם.

והעניין בזה - כמבואר בחסידות⁷¹, שאף-על-פי שאברהם הוא המהבנות הקדושים, "אין קורין אבות אלא לשלשה"⁷², מכל מקום, כיוון שעבודתו היתה רק בקו החסד והאהבה, הרי לא בכל מקום ביכולתו לפעול כו' ("ניט אומעטום קען דאָס דורכטראַגן"). ועל דרך זה בנוגע ליצחק, שעבודתו היתה בקו הגבורה בלבד. ותכלית העבודה היא - "ויקם עדות

בברכה. ועל כך ציין:

בשאלה זו דן גם המנחת חינוך, אבל לא מצד החסרון במציאות הספירה, אלא לפי הסברה שכל ארבעים ותשעת הימים הם מצווה אחת, וממילא שאלתו היא לא רק בעבד שנשתחרר, אלא גם בקטן שנתגדל באמצע ימי הספירה, דאף שגם בקטן יש מצווה מצד חינוך, אפשר לומר שמצווה דרבנן אינה מועילה להשלים מצווה דאורייתא.

מעניין לציין כי, בשעת אמירת השיחה, בהזכירו את המנחת-חינוך, התבטא הרבי (לפי הנרשם ב'שיחות קודש' תשי"ג עמ' 245): "כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם".

אגב, בהזדמנויות רבות דן הרבי בחקירה זו, כמו גם באחרון-של-פסח תנש"א, בתור השתתפות ב"כינוס תורה".

"דעת יחיד"

"לדעת רוב הפוסקים ההלכה היא שלא דרשינן טעמי דקראי. וכן הוא גם דעת הרמב"ם לפי דעת רוב המפרשים. המנחת חינוך' החולק על-כך הוא דעת יחיד" - התבטא הרבי בשיחות שבת-קודש פרשת וישב תשכ"ד (שיחות קודש תשכ"ד עמ' 116).

דוגמה מספר התניא

לגבי מצוות תשכיתו בפסח מבאר המנחת חינוך (מצווה ט' סק"ג), שיש חילוק בין מצוות-העשה דתשכיתו לשאר מצוות-עשה: "דכל מצות עשה כגון מצה ולולב ודומיהם, אינו עובר אלא רגע אחד בסוף היום שלא נטל לולב או לא אכל מצה, אבל עשה כזו (דתשכיתו) דעובר בכל רגע שהחמץ ברשותו, אם-כן, הרבה איסורי עשה בזה, אפשר דחמור מלאו אחד שיש בו מעשה, כמו דחמור הרבה לאוין מאיסור סקילה כו'".

ומביא שם את סברת הר"ן במסכת יומא לעניין חולה שיש בו סכנה "דמחללין שבת באיסור סקילה ולא יאכל נבלות, אף דנבלה הוא רק לאו, מכל-מקום, כיוון דבכל פעם עובר (על כל כזית), והרבה איסורי לאוין חמור יותר מאיסור סקילה".

בהתוועדות שבת קודש פרשת ויקרא תשמ"ג הביא הרבי דברים אלו (התוועדות תשמ"ג כרך ב, עמ' 1170), וציין - לגבי החומרא שבהרבה איסורים קלים ביחס לאיסור אחד חמור - כי על דרך זה מבואר באגרת הקדש (סוף פרק ז') בעניין "מחיתי כעב פשעיך גוי" - ש"מחיצות קלות וקלושות לרוב הן מאפילות כמו מחיצה אחת עבה ויותר".

"אולי אישתמיטתיה להמנחת חינוך" ..

כשמלאו לגאון המפורסם רבי אליעזר סילבר מסינסינטי שבעים שנה, שיגר לו הרבי איגרת ברכה ואיחולים (אגרות קודש כרך ה, עמ' רלא) ובין השאר התעכב על העובדה הבאה:

בסידור האריז"ל נאמר (בתחילתו - דיני בית הכנסת) שצריך לקום מפני בן שישים שנה (הובאו הדברים בברכי יוסף - להחיד"א - יורה דעה ר"ס רמ"ד). והוא על-פי מה שכתב בתקוני זוהר (תיקון כא עמ' נו, א) לית שיבה פחותה משתיין כו' בן חמישים לזקנה. דברים אלו הם בניגוד לדברי המשנה במסכת אבות סוף פרק ה: בן שבעים לשיבה. וביתר ביאור במסכת בבא בתרא (עה"א) אין שיבה פחותה משבעים. וכן פסק בשולחן ערוך יורה דעה סימן רמד בתחילתו. והרבי ממשיך וזה לשונו:

כן מוכח טעם האריז"ל בשער המצות שלו ובספר הליקוטים. והנה במנחת חינוך מצווה רנ"ז פירש פסק האריז"ל משום דחשש לדעת התרגום. ואולי אשתמיטתיה מה שכתוב בשער המצוות ובספר הליקוטים הנ"ל. ובלאו-הכי מצינו כמה פוסקים דיש להחמיר כדעת הזוהר גם במקום דפליג על הש"ס, אבל אין סברא כזו בנוגע לפלוגת התרגום והש"ס.

ויש לומר גם הירושלמי והבבלי פליגי בפלוגת הזוהר והש"ס, כי הירושלמי סבירא ליה דמנו"ן ואילך לא הוי כרת, ולבבלי מסמ"ך ואילך (תוספות דיבור-המתחיל אשת, יבמות בתחילתה. ועיין מראה הפנים, ירושלמי ריש מסכת ביכורים).

(67) יחזקאל לו, כד.

(68) בהעלותך ח, ב ובפרש"י.

(69) ויק"ר פל"ג, ד.

(70) ישעי' כט, כב.

(71) ראה אה"ת בחוקותי ע' רא ואילך. הוספות-בהעלותך (הוצאת תשנ"ז) ע' 5. סה"מ תרנ"ח ע' קמב.

(72) ברכות טז, ב.

(57) שה"ש ה, ב.

(58) ר"פ בהר. שה"ש לה, א ואילך.

(59) נסמנו בלקו"ש ח"ב ע' 40 הערה 25.

(60) ראה ב"ר פ"י, ב, ו. פ"ג, ג. פ"ד, ו.

(61) ראה ד"ה לכל תכלה הנ"ל (ס"ה שם ס"ע קי ואילך) - בשם יש מקובלים אומרים. ד"ה כי תבוא תער"ב (המשך תער"ב ח"א ריש ע' קיז).

(62) ויק"ר פ"ג, ג. ועוד. וראה תו"ח תולדות ד"ה ויתן לך פ"י ואילך. שעה"ת לאדמו"ר האמצעי ח"א כ, ד ואילך. ובכ"מ.

(63) ידמ"י לא, לג.

(64) ראה שער האמונה לאדמו"ר האמצעי פ"י, פ"ס.

(65) ישעי' מב, ח.

(66) ראה זח"ג יא, א. רנז, ב. לקו"ת פינחס פ, ב. ובכ"מ.

בשבת יצאו ממצרים), ותולה זאת בטעם הקרבת שני שעירי עזרת. אולם מסתבר שהספר לא היה מצוי תדיר תחת ידו של הרבי. באחד מכרטיסי השאלת הספרים בספריית כ"ק אדמו"ר מהור"צ (ספריית ליובאוויטש עמ' קלד. ימי מלך כרך א, עמ' 199), נישם בכרטיסו של הרבי משנת תשד-ה כי בכ"ז ניסן שאל את ספר מנחת חנוך שנדפס בוויילנה.

"קושיית המוגיה – כבר תירץ במנחת חינוך"

ואכן, כשנערך ה'סיום' השנתי השני של חברת משניות בעל פה, בכ"ז בסיוון תש"ד, ערך הרבי 'הדרן' (רשימות חוברת סא עמ' 12), ושם בין השאר הביא את שיטות הראשונים, הרמב"ם, החינוך והרא"ש, הסבורים שפיגול סגי במחשבה, לעומת דעת התוספות, רש"י וסמ"ג, "וכמו שכתב במשנה למלך הלכות פסולי המוקדשין ריש פרק יג (וקושיית המוגיה שם כבר תירץ במנחת חינוך מצווה קמ"ד סק"ו)".

גם בהזדמנויות שהספר לא היה מצוי תחת ידו ציין הרבי לעצמו "לעיין במנחת חינוך". במכתב תורני, מד' בתשרי תרצ"ג (רשימות קלט עמ' 12), שבו הרבי ביאר את דברי רבנו חננאל (מגילה ט, ב) על חיובו של כהן מרובה בגדים בקרבן עשירית האיפה (מנחת חביתין) - ציין הרבי לעצמו: "לעיין בחנוך ומנחת חינוך", ושם במנחת-חינוך אכן נאמר (מצווה קלו): "החביתין היתה עבודתו כשרה בכל הכהנים... רק היה מנחתו (של כהן גדול) שהיה צריך להביא משלו, והיה עבודתו כשרה בכל כהן". ובמקום נוסף (רשימות קס"ה עמ' 16): "לעיין במנחת חינוך מסקנתו אם טף חיגר וסומא חייב - שלכאורה יש לקשר בחילוק ב' הטעמים הנ"ל..".

כמה לאווין בהקטר וניסוח על המזבח?

תמה המנחת-חינוך במצווה קד: "ואני תמה על כל מוני המצוות למה לא מנו בשני לאווין

[נפרדים] לאו הקטיר עליו ולא דנסך, כיוון דכתיב הכל אחד תיבת לא תעלו כו' ונסך לא כו', ואפילו דברים הרבה הנכללים בלאו אחד דעת הרבה ראשונים ודמנים בפרטים... אבל כאן פשוט שהוא שני לאווין לכולי עלמא... הוא צריך עיון גדול".

בהתוועדות ש"פ תצווה תשכ"ה (שיחות קודש תשכ"ה כרך א' עמ' 11) ביאר הרבי ליישב את הדבר - הוגה ונדפס בלקוטי שיחות (כרך ו, עמ' 246) - על-פי פירושו של רש"י לפסוק בסוף פרשת תצווה: "וכיפר אהרן על קרנותיו... אחת בשנה יכפר עליו לדורותיכם קודש קדשים הוא לה'". "המזבח מקודש לדברים הללו בלבד ולא לעבודה אחרת". התורה הגדירה את תוכן האיסור בעשייה על גבי המזבח דבר שאינו מקודש לו "עבודה אחרת"; מובן שאין חילוק אם מדובר בקטורת או נסך כו', ולכן נחשבים כל איסורים אלו ללאו אחד, ולא שייך למנות כלאווים נפרדים את עניני החילול השונים. בהמשך השיחה שם ביאר הרבי את האמור על-פי יינה של תורה.

חקירה אחת – שתי סברות

במצווה תקב מסביר המנחת חינוך את הצורך לעתיד לבוא בהפרשת ג' ערי מקלט נוספים: "והוא גזירת הכתוב (כי מצד הסכרא לא יצטרכו לערי מקלט לעתיד לבוא כי רק שלום ואמת טוב יהיה בימי המלך המקווה במהרה בימינו, רק גזירת-הכתוב לעשות המצווה הזאת וגזירת הכתוב שיהיה סך-הכל תשעה)". אולם הרבי סבור (לקוטי שיחות כרך כד, עמ' 109), כי קשה לומר כן שהרי בפרשה גופא מצינו טעם ("ולא ישפך דם נקי בקרב ארצך אשר ה' אלוךך נותן לך נחלה"), שגם לעתיד לבוא ערי מקלט קשורים בהורג נפש. וראה שם עמ' 110 ואילך ביאור נפלא.

באחרון של פסח תשי"ג דן הרבי בחקירה בדין ספירת העומר, אם עצם עניין הספירה (ללא המצווה שבה) היא מציאות, ונפקא מינה לעבד שנשחתה, שספר קודם לכן - אם יכול הוא להמשיך ולספור

ביעקב ותורה שם בישראל⁷³ - עבודה השוה לכל נפש ונפש, שזוהי העבודה שמצד קו האמצעי. וכמו כן בתורת החסידות עצמה - ישנם השיטות שמצד קו החסד, שמהם באים עניינים של אהבת-ישראל, וישנם השיטות שמצד קו הגבורה, שמהם באים עניינים של קפידות ודינים; אבל ישנו אופן העבודה של שיטת חב"ד, שהיא בקו האמצעי, שעל-ידי זה מתאחדים כל כוחות הנפש, והיינו, שאף-על-פי שהמידות מצד עצמם הם בכחינת ענפין מתפרדין (כנ"ל במאמר⁷⁴), הנה מצד המוחין שבראש נעשית אחרות גם במידות, שלא תהיה יניקה ח"ו⁷⁵.

א. ומזה מובן גם בנוגע ליציאה למלחמת בית דוד:

כדי לצאת למלחמה - אי אפשר להיות "האיש הירא ורך הלבב"⁷⁶, "שאינו יכול לעמוד בקשרי המלחמה כו"⁷⁷, כולל גם מי שיכול לעמוד במלחמה זו ולא במלחמה אחרת, דכיוון שעבודתו היא בקו מסויים, אינו יכול לעמוד במלחמה שהיא בקו אחר. ולכן, כדי לצאת למלחמת בית דוד צריך להיות אדם השלם, היינו, ששייך לקו האמצעי, ומשום זה יכול לעמוד בכל המלחמות - הן אלו שמצד החסדים והן אלו שמצד הגבורות - ולנצח בהם. ומזה מובן, ש"כל היוצא למלחמת בית דוד" צריך לקבל חינוך בדרך תורת חב"ד דווקא, שהיא בקו האמצעי.

73) תהלים עח, ה.

74) פ"ו (לעיל ע' 10).

75) ראה שבת (לא, סע"א): יראת ה' כו' קב חומטין כו'. וברש"י שם: משמרת את הפירות כו'. וברמב"ם יסוה"ת, רפ"ב: והאין היא הדרך לאהו"י" בשעה שיתבונן כו' ויראה מהן חכמתו כו' ומתאוה כו' לידע השם הגדול כו'. ועיין הקדמת הרח"ו לשער ההקדמות. בי"ח לטור אר"ח סמ"ד ר"ה ומ"ש דאר"י. לקרית ויקרא ד"ה ולא תשבית וביאורו. קונטרס עץ החיים פ"א ואילך. ובכ"מ.

76) פ' שופטים כ, ח.

77) סוטה מד, סע"א (במשנה). הובא בפרש"י עה"פ.

יב. והנה, כיוון שכמהרה בימינו יבוא משיח צדקנו - הרי מעצמו מובן שלא יהיה פנים ("עס וועט ניט האבן קיין אויסזעהן") שהאב יתייצב יחד עם כל ה"תמימים", ואילו את בנו יצטרך לשלוח למחנה אחר... כיוון שלמד ונתחנך על-פי שיטה אחרת מהשיטה שבה למד והתחנך האב.

ומה גם שיוכלו לצעוק ש"כרא כרעא דאבוה⁷⁸, כך, שתהיה חקירה מי ילך למי...

והעצה לזה - שכיוון שנמצאים ברגעים ש"הנה זה עומד אחר כולנו⁷⁹, ביכולתו לחטוף ("אריינכאפן") ולהכניס גם את בנו ל"תומכי תמימים", ואז יהיה באופן - כלשון המשנה במסכת ראש השנה⁸⁰ - שהאב ובנו מעדין עדות החודש.

יג. ולא לדרשא קאטינא, אלא הכוונה היא בפשטות:

כל אלו שלמדו ב"תומכי תמימים" ושולחים את בניהם ללמוד בשיבות אחרות - צריכים לשלוח אותם ל"תומכי תמימים" כדי שיקבלו את החינוך שניתן ב"תומכי תמימים". ועל דרך זה בנוגע לבנות - לשלוח אותם למוסדות-חינוך כפי שיטת חב"ד.

וכן לאידך, שהבנים שלומדים ב"תומכי תמימים", וכן הבנות שלומדות במוסדות-חינוך על-פי שיטת חב"ד - צריכים להשתדל גם בנוגע להוריהם, "לרושםם" בשיטת "תומכי תמימים" בנוגע לענייניהם [.] ובאופן כזה - בשלימות, "תמים" - הולכים לקראת משיח צדקנו, בקרוב בימינו ממש.

(מהתוועדות פורים תשח"י)

תורת מנחם כרך כב, עמ' 158-145, בלתי מוגה)

78) ראה פרש"י כתובות צב, א - ד"ה כבעל. תוד"ה מקמי - יבמות ג, א. יונת אלם רפ"ב.

79) שה"ש ב, ט.

80) כב, רע"א.

להתמסר למלחמת בית דוד ולהביא את הגאולה

נר להאיר ולחזק את אמונת הגאולה

ידועה שיחת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע (שנאמרה בשמחת תורה תרס"א) בקשר להתייסדות ישיבת תומכי תמימים בעניין "כל היוצא למלחמת בית דוד... לאשתו" שתכלית ומטרת התייסדות ישיבת תומכי תמימים היא, להעמיד "חיילי בית דוד" שהם יצאו למלחמת בית דוד, היינו שיהיו "נרות להאיר" בכל העולם כולו, ויחזקו את האמונה בגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו בזמן דעקבות משיחא, שאז ישנם אלו אשר "חרפו אויבך ה' אשר חרפו עקבות משיחך". בעקבות משיחא ישנם כאלו אשר "חרפו עקבות משיחך", כלומר שהם לא רוצים שיכריזו ויצעקו "משיח נאו", למרות שגם הם יודעים שעל-פי ההוראה הברורה שבגמרא ומדרשי חז"ל נמצאים אנו בזמן ד"עקבות משיחך".

וזהו מלחמתם של חיילי בית דוד – הארה וגילוי דמשיח צדקנו – לצאת כנגדם, ולחזק את האמונה בבית דוד משיח צדקנו. וכמבואר בארוכה כל פרטי העניינים שנאמרו בשיחה הנ"ל ושכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו קורא אותה בשם מאמר.

...והנה מכיוון שכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע הכריז וגילה שהוא מייסד ומעמיד את חיילי בית דוד, אשר יצאו ל"מלחמת בית דוד" – דוד מלכא משיחא, ועל-ידי זה תבוא הגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו – הרי בזה מודגשת ביותר השייכות שבין כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע לדוד המלך, דוד מלכא משיחא.

...ומכיוון שכל עניינים אלו נמשכים ומתבצעים על-ידי תלמידיו ותלמידי תלמידיו – הרי זה באופן ד"מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", כמאמר רז"ל אודות יעקב אבינו. ולהעיר שכל "נשיא" בישראל הוא בדוגמת יעקב אבינו, כידוע מה שכתוב בספרי קבלה ש"נשיא" ראשי תיבות "ניצוצו של יעקב אבינו" .|. ועל-ידי כללות עבודתם של "חיילי בית דוד" פועלים את ביאת משיח צדקנו – דוד מלכא משיחא, ובפרט על-ידי החיבור דנגלה דתורה ביחד עם פנימיות התורה באופן ששניהם נעשים תורה אחת – שזה היה עיקר חידושו של אדמו"ר מהורש"ב ביסוד ישיבת תומכי תמימים (שתלמידיה הם היוצאים למלחמת בית דוד).

וכמובן שכדי לפעול את ביאת משיח צדקנו בגלוי זקוקים ללימוד פנימיות התורה – כפי שמביא אדמו"ר הזקן באגרת הקודש מה שכתוב ברעיא מהימנא "ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו ספר הזוהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמים" וכווראי שזקוקים ללמוד נגלה דתורה – כדי לדעת כיצד לקיים את המצוות בפועל ממש.

(שיחת הושענא רבה תשמ"ג, התועודות תשמ"ג כרך א, עמ' 251)

ה'מנחת חינוך' במשנתו של הרבי

בשיחות העוסקות בפלפול בחלק הנגלה שבתורה שמור לו מקום של כבוד • הובא כראיה בוויכוח תורני בין הרבי לאביו, ותמיהה שלו נתבארה על-ידי הרבי • כשהביא דברים משמו ציין שעל-ידי כך "מביא גאולה לעולם" • קדושת מזבח הזהב, דין שעטנז בקטן, מחלוקת הזהר והש"ס בן כמה ל'שיבה' ועוד

ב"ר משה באב"ד, והספר נעשה נכס צאן ברזל בארון הספרים התורני.

הספר שהרבי קיבל בהשאלה

בוויכוח תורני שניהלו הרבי ואביו, הגאון רבי לוי יצחק, בשנת תרצ"ד, כותב רבי לוי יצחק:

"...מה שלדידך הוא להדיא ברמב"ם לדידי אינו כלל להדיא, עיין במנחת חינוך (על ספר החינוך להרא"ה ז"ל) מצווה תק"ז תראה שדעת השער-המשפט (גוף ספר השער משפט אינו תחת-ידי) בדעת הרמב"ם שמחשבה גרידא לא מהני, רק בצירוף מעשה ההפרישה לזה...".

בשנת תרפ"ט ("דשימות" צו עמ' 6-8), כותב הרבי לרב חיים זאב וולף הכהן רבינוביץ מהורודוק דבר תורה הנסוב על דברי המנחת חינוך מצווה שט ("שלא לעשות מלאכה ביום עצרת") סעיף ב', הדין אם היה מתן תורה (שלכולי-עלמא היה ביום השבת) ביום נ' לעומר (לדעה שבערב שבת יצאו ממצרים) או ביום נא לעומר (לדעה שבחמישי

בשנת תרכ"ט הופיע בלמברג הספר 'מנחת חינוך', ובדף השער נאמר: "ביאור רחב על ספר החינוך בפלפול עצום ובקיאיות נפלאה הפלא ופלא לאמיתיה של תורה, חיברו חד מגאונים המובהקים שבזמננו הקדוש והטהור נ"י. ומרוב ענוותנותו העלים את שמו, ד' יגן עליו ויבלה שנותיו בנעימים".

עוד מקדים המוציא-לאור: "יסודתו בהררי קודש בביאור רחב על כל מצווה ומצווה, יעלה הרים ירד בקעות, העמיק שאלה הגבה למעלה, הויות וספקות, ובתר דבעי הדר פשטה ומראה פנים לכל צד, ישים העקוב למישור, קודה וחורז מש"ס לפוסקים מראשונים לאחרונים וביחוד לדברי רבינו הגדול הרמב"ם זללה"ה ונושאי כליו, והדברים שמחים כנתינתן מסיני".

ספר החינוך נדפס לראשונה בוויניציאה בשנת רפ"ג. מחברו, מרוב ענוותנותו, העלים את שמו ובכל-זאת הספר נתקבל בכל תפוצות ישראל.

אולם עם הזמן התפרסם גם שמו של המחבר, בעל המנחת חינוך, הלוא הוא הגאון רבי יוסף